

1 POVINNOST PÉČE ŘÁDNÉHO HOSPODÁŘE

1.1 Pojem fiduciárních povinností

V zahraničních právních srovnávacích studiích je běžné, že se povinnosti členů statutárních orgánů právnických osob rozdělují na povinnosti loajality a povinnosti péče a jsou zahrnuty pod zastřešující pojem fiduciárních povinností.¹¹ Přestože linie mezi těmito dvěma oblastmi není úplně jasná, korespondují se dvěma základními problémy, kterými se vnitřní vztah mezi právnickou osobou a členem statutárního orgánu vyznačuje. Člen statutárního orgánu právnické osoby může být sice aktivní, ale ne způsobem, který by podporoval zájem právnické osoby, nebo může být na druhou stranu nekompetentní. Každá z těchto povinností je odlišné kvality, protože první z nich se týká věrnosti a poctivosti, zatímco druhá klade důraz na kompetentnost a odbornou způsobilost adresáta.

Obdobné rozdělení nacházíme i v českém právu po rekodifikaci soukromého práva, kdy povinnost péče řádného hospodáře uložená členům statutárních orgánů právnické osoby je v § 159 odst. 1 obč. zák. definována „nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“. Německé právo zná péči řádného a pečlivého obchodního vedoucího (*Sorgfaltspflicht eines ordentlichen und gewissenhaften Geschäftsleiters*) a povinnost loajality (*Looyalitätspflicht*) jako dvě základní povinnosti uložené v § 93 odst. 1 první větě AktG¹² členu statutárního orgánu akciové společnosti.¹³ Toto rozdělení odpovídá i základnímu rozdělení povinností členů statutárních orgánů obchodních společností dle britského práva: povinnosti loajality (*duty of loyalty*) založené na fiduciárních povinnostech (*fiduciary duties*)

¹¹ Kupř. KRAAKMAN, R. H. *The anatomy of corporate law: a comparative and functional approach*. 3. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2017, s. 68.

¹² „Die Vorstandsmitglieder haben bei ihrer Geschäftsführung die Sorgfalt eines ordentlichen und gewissenhaften Geschäftsleiters anzuwenden.“

¹³ Kupř. FLEISCHER, H. *Handbuch des Vorstandrechts*. München: C. H. Beck, 2006, § 7 marg. č. 1; HÜFFER, U. *Aktiengesetz*. 9., nebearbeitete Aufl. München: C. H. Beck, 2010. Beck'sche Kurz-Kommentare, § 93 marg. č. 3a; BEDKOVSKI, D. *Die Geschäftsleiterpflichten. Eine Rechtsvergleichende Abhandlung zum deutschen und englischen Kapitalgesellschaftsrecht*. Berlin: Duncker & Humboldt GmbH, 2006, s. 165; THÜMMEL, R. C. *Persönliche Haftung von Managern und Aufsichtsräten: Haftungsrisiken bei Managementfehlern, Risikobegrenzung und D & O-Versicherung*. 4., völlig neu bearb. Aufl. Stuttgart: Boorberg, 2008, marg. č. 182.

rozvinutých soudy *equity* a povinnosti péče, znalostí a pečlivosti (*duty of care, skill and diligence*) založené na principech odpovědnosti za nedbalost dle *common law*.¹⁴

Je však třeba vyjasnit terminologickou nejednotnost, která panuje v této oblasti práva. Britské právo považuje za fiduciární povinnosti (*fiduciary duties*) pouze povinnosti, které v našem právním systému odpovídají povinnosti loajality, stejně tak německá doktrína považuje za fiduciární povinnosti (*Treupflichten*) pouze povinnost loajality. Česká doktrína se termínu fiduciární povinnosti spíše vyhýbá nebo se v ní ojediněle prosazuje tendence, že za fiduciární povinnosti je považována jak péče řádného hospodáře, tak povinnost loajality, tento pojem je tedy používán v širším smyslu než v britském a německém právu.¹⁵ Tato terminologická nejednotnost souvisí s otázkou, zda jsou povinnost péče a povinnost loajality chápány jako dvě nezávislé komplementární povinnosti, či zda je povinnost loajality součástí péče řádného hospodáře.

1.2 Povinnost péče řádného hospodáře a loajality před rekodifikací

Do rekodifikace soukromého práva byl vztah péče řádného hospodáře a povinnosti loajality v české doktríně nejasný, k čemuž přispívala sporadičnost právní úpravy v obchodním zákoníku. Na otázku, s jakou péčí má vykonávat člen statutárního orgánu kapitálové obchodní společnosti svou funkci, odpovídal obchodní zákoník v § 194 odst. 5¹⁶ poněkud skoupě, tj. že je povinen vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře. Právní úprava obchodních společností v obchodním zákoníku povinnost loajality výslovně neformulovala. Černá dovozovala, že povinnost loajality vyplývala ze zásad, na nichž spočívá úprava obchodního zákoníku (§ 1 odst. 2 obch. zák.),¹⁷ ať už byly vyjádřeny výslovně buď v občanském zákoníku (§ 3 odst. 1

¹⁴ DAVIES P. L. *Gover and Davies' Principles of Modern Company Law*. 8. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2008, s. 578.

¹⁵ HURYCHOVÁ, K., BORSÍK, D. *Corporate governance: kolektivní monografie*. Praha: Wolters Kluwer, 2015; HOUDEK, Z. Nad charakterem porušení fiduciárních povinností člena voleného orgánu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2016, č. 4, s. 541 a násl.; HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma*. Praha: Auditorium, 2010; BORSÍK, D. Péče řádného hospodáře a pravidlo podnikatelského úsudku bez legend. *Obchodněprávní revue*. 2015, č. 7-8, s. 193–205.

¹⁶ „Členové představenstva jsou povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu.“ Odkazem v §135 odst. 2 obch. zák. je vztaženo na jednatele s. r. o., odkazem v § 200 odst. 3 obch. zák. je vztaženo na členy dozorčí rady a. s. a odkazem v § 138 odst. 2 obch. zák. je vztaženo na fakultativně zřízenou dozorčí radu s. r. o.

¹⁷ „Právní vztahy uvedené v odstavci 1 se řídí ustanoveními tohoto zákona. Nelze-li některé otázky řešit podle těchto ustanovení, řeší se podle předpisů práva občanského. Nelze-li je řešit ani podle těchto předpisů, posoudí se podle obchodních zvyklostí, a není-li jich, podle zásad na kterých spočívá tento zákon.“

OZ 1964),¹⁸ nebo mezi řádky.¹⁹ Speciálně povinnost loajality stanovila úprava mandátní smlouvy, která se podle § 66 odst. 2 obch. zák.²⁰ aplikovala přiměřeně na vztah mezi členem statutárního orgánu a kapitálovou společností. Podle § 567 odst. 2 obch. zák. upravujícího mandátní vztah platí, že „činnost, k níž se mandatář zavázal, je povinen uskutečňovat podle pokynů mandanta a v souladu s jeho zájmy, které mandatář zná nebo musí znát“.

Černá považovala povinnost loajality za jakýsi základní cíl,²¹ který je dále upřesněn povinností vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.²² Bejček²³ zastával názor, že loajalitu považuje za součást péče řádného hospodáře, tedy za doplněk či korelát odbornosti. Doplnjuje však, že „nejde zřejmě o samostatnou a samostatně sankcionovatelnou povinnost, ale spíše o interpretační princip, resp. zásadu odvoditelnou např. ze zákazu konkurence, či z povinnosti vynaložit péči řádného hospodáře“.²⁴ Dle Dědiče a Lasáka,²⁵ s nimiž souhlasí i Pelikánová,²⁶ do rámce péče řádného hospodáře patří vedle povinnosti s náležitou pečlivostí vykonávat funkci statutárního orgánu také povinnost loajality. Tento názor také zastává Havel, který povinnost péče a povinnost loajality zastřešuje pojmem fiduciárních povinností, jež jsou obsahem fiduciární smlouvy.²⁷ Česká judikatura považovala povinnost loajality již před rekodifikací za součást povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.²⁸

¹⁸ „Výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí bez právního důvodu zasahovat do práv a oprávněných zájmů jiných a nesmí být v rozporu s dobrými mravy.“

¹⁹ ČERNÁ, S. K některým aspektům zájmu kapitálové společnosti. In *Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností – ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 64.

²⁰ „Vztah mezi společností a osobou, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního či jiného orgánu společnosti anebo společníkem při zařizování záležitostí společnosti, se řídí přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě, pokud ze smlouvy o výkonu funkce, byla-li uzavřena, nebo ze zákona nevyplývá jiné určení práv a povinností.“

²¹ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma*. Praha: Auditorium, 2010, s. 156.

²² ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl, Praha: ASPI, 2006, s. 244.

²³ BEJČEK, J. Principy odpovědnosti statutárních a dozorčích orgánů kapitálových společností. *Právní rozhledy*. 2007, č. 17, s. 613.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ DĚDIČ, J., LASÁK, J. *Právo kapitálových obchodních společností: Přehled judikatury s komentářem*. 2. díl, Praha: Linde, 2010, s. 1352.

²⁶ PELIKÁNOVÁ, I. *Obchodní právo. Odpovědnost (s přihlédnutím k návrhu nového občanského zákoníku)*. 5. díl, Praha: Wolters Kluver ČR, 2012, s. 71.

²⁷ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma*. Praha: Auditorium, 2010, s. 156.

²⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 3864/2008; ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3775/2008; ze dne 25. 6. 2009, sp. zn. 29 Cdo 2964/2008; ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 Cdo 910/2009; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1554/2009.

1.3 Povinnost péče řádného hospodáře po rekonstrukci

Občanský zákoník ukládá každému jednat v právním styku poctivě a stojí na domněnce, že každý jedná poctivě a v dobré víře (srov. § 7 obč. zák.). Poctivost vyjadřuje určitý standard chování v právních vztazích vyžadujících čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé strany.²⁹ Poctivost představuje objektivní měřítko,³⁰ tedy soubor pravidel chování existující nezávisle na subjektu a mimo něj, kterým bude poměřováno chování konkrétního subjektu v konkrétním případě. Uplatnění principu poctivosti by mělo být při aplikaci co nejvíce objektivizováno.³¹ Soudím, že objektivním kritériem poctivosti v běžném právním styku by mohlo být očekávání, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka a schopnost jej s běžnou péčí užívat (srov. § 4 odst. 1 obč. zák.). Přihlásí-li se osoba k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání či stavu, musí jednat s pečlivostí tomuto stavu náležející, jinak to jde k jeho tíži (srov. § 5 odst. 1 obč. zák.).

Princip poctivosti prozařuje celým soukromým právem, aniž by byly nutné odkazy na něj v jednotlivých ustanoveních. Princip poctivosti nabývá v různých soukromoprávních institutech různé intenzity. V případě práva právnických osob považuji za výron principu poctivosti povinnost korporální loajality uloženou členům obchodní korporace a povinnost péče řádného hospodáře uloženou členům statutárního orgánu, právě proto že jde o vztahy založené na důvěře.³²

Základní úpravu povinností členů statutárních orgánů právnických osob po rekonstrukci soukromého práva je třeba hledat v § 159 odst. 1 obč. zák., který stanoví, že kdo přijme funkci člena statutárního orgánu právnické osoby, zavazuje se, že ji bude vykonávat s péčí řádného hospodáře, jež je vymezena jako povinnost vykonávat funkci „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“. Dále je v tomto ustanovení stanovena vyvratitelná právní domněnka, že jedná nedbale ten, „kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky“.

Koncepcí, kterou zvolil občanský zákoník, formuluje zastřešující povinnost péče řádného hospodáře a v rámci ní rozlišuje mezi povinností loajality a povinností užívat při výkonu funkce potřebné znalosti a pečlivost. Se vstupem nového občanského zákoníku je tento názor v české doktríně považován za převládající,³³

²⁹ LAVICKÝ, P. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 73.

³⁰ Nesouhlasně PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 37.

³¹ LAVICKÝ, P. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§1–654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 77.

³² MELZER, F., TĚGL, P. In MELZER, F. a kol. *Občanský zákoník: velký komentář. Svazek I. § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 111.

³³ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017, § 93 marg. č. 1; LASÁK, J. In LASÁK, J. a kol. *Zákon*

byť se objevují ojedinělé názory, které považují povinnost loajality za samostatnou povinnost nezávislou na povinnosti péče řádného hospodáře.³⁴

Soudím, že povinnost loajality není interpretační princip ani základní cíl, protože loajalita nikterak nesouvisí s pečlivostí, loajálně se může chovat i ten, kdo nejedná pečlivě a těžko lze jeho nepečlivost interpretovat jako loajalitu. Obdobně jako nelze říci, že základem je být loajální, nelze také říci, že základem je chovat se pečlivě – pokud má být např. někdo loajální, nesmí vynakládat zbytečné náklady tím, že bude využívat služeb drahých poradců, neudělá-li to však v případě potřeby, jedná nepečlivě.³⁵ Tedy obě složky mohou být i v rozporu a člen statutárního orgánu musí hledat rovnováhu s vědomím, že obě složky se mu budou běžně překrývat.

Lze tedy rozlišovat povinnost péče řádného hospodáře v širším smyslu, která v sobě zahrnuje dvě odlišné složky, a to povinnost loajality a povinnost užívat při výkonu funkce potřebné znalosti a pečlivost. Když tedy autoři hovoří o fiduciární obligaci či fiduciárním vztahu, mají tím na mysli péči řádného hospodáře v širším smyslu.³⁶ Povinnost loajality je však možné také označit jako fiduciární povinnost v užším smyslu, budeme-li se držet britské a německé terminologie. Povinnost užívat při výkonu funkce potřebné znalosti a pečlivost lze označit jako povinnost péče řádného hospodáře v užším smyslu, či je-li kontext jasný, krátce jako povinnost péče.

Péče řádného hospodáře tedy zahrnuje dvě zcela odlišné povinnosti, jejichž porušení má také odlišné následky. Porušení povinnosti péče má za následek povinnost k náhradě škody. Jestliže člen statutárního orgánu poruší povinnost loajality, nachází se v konfliktu zájmů a porušení těchto povinností spadá pod režim konfliktu zájmů a jeho řešení. Následkem konfliktu zájmů může být neplatnost právního jednání osoby, která v konfliktu zájmů jedná. Takový následek však v případě porušení povinností péče nenastává. Vedle neplatnosti přichází v úvahu ještě další možná odpovědnostní povinnost, kterou je povinnost náhrady škody vzhledem k porušení péče řádného hospodáře. Z § 159 obč. zák. totiž plyne, že povinnosti vykonávat funkci „s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí“ jsou ve vztahu slučovací, analyticky se tak jedná o normy s kumulativním výčtem podmínek, takže porušení každé jednotlivé podmínky vede k naplnění dispozice, tj. vzniká tím povinnost k náhradě škody.

o obchodních korporacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 413; SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku: komentář.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 94 a násl.

³⁴ MANCELOVÁ, S. *Loajalita a péče řádného hospodáře v akciové společnosti.* Praha: C. H. Beck, 2015, s. 85.

³⁵ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma.* Praha: Auditorium, 2010, s. 156; BERAN, K. Význam právních posudků vypracovaných advokáty v souvislosti s povinností reprezentantů kapitálových společností jednat s péčí řádného hospodáře. *Bulletin advokacie.* 2004, č. 9, s. 17 a násl.

³⁶ HAVEL, B. *Obchodní korporace ve světle proměn: Variace na neuzavřené téma.* Praha: Auditorium, 2010, s. 156; BORKOVEC, A., JOSKOVÁ, L., TOMÁŠEK, P. Fiduciární vztah a fiduciární povinnost pohledem (nejen) zahraničních jurisdikcí. *Právní rozhledy.* 2018, č. 23-24, s. 815 a násl.

Také pravidlo podnikatelského úsudku má odlišný efekt na povinnost péče a povinnost loajality, byť jsou obě povinnosti zahrnuty pod péči řádného hospodáře v širším smyslu. Poruší-li člen statutárního orgánu obchodní společnosti povinnost loajality, nemůže se zprostit odpovědnosti dle § 51 odst. 1 z. o. k. prokázáním, že v dobré víře rozumně mohl předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace. Pokud takové rozhodnutí nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou, je člen statutárního orgánu povinen k náhradě škody takto způsobené vždy.

V české teorii se vede diskuse o osobní působnosti péče řádného hospodáře. Péče řádného hospodáře se dle § 159 odst. 1 obč. zák. aplikuje na členy volených orgánů právnických osob. Legislativní zkratku člen voleného orgánu vysvětluje § 152 odst. 2 obč. zák. jako fyzickou osobu, která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána.

Ve vztahu k soukromoprávním korporacím souhlasím s Lasákem, že legislativní zkratka je „dostatečně široká na to, aby pojala členství v zásadě v jakémkoli orgánu právnické osoby, s výjimkou orgánu nejvyššího (typicky členské schůze, valné hromady apod., které jsou nevoleným orgánem právnické osoby). Do všech ostatních orgánů právnické osoby je fyzická nebo právnická osoba (§ 154) buď volena, jmenována či jinak povolána, přičemž ‚jinak povolána‘ je sběrnou klauzulí, která zahrnuje vznik každé funkce člena voleného orgánu právnické osoby.“³⁷

Na druhé straně se lze setkat s restriktivním výkladem, že jde o fyzickou osobu, jejíž funkce vznikla na základě projevu vůle, nikoliv *ex lege*.³⁸ Lála argumentuje, že není možné považovat člena statutárního orgánu osobní společnosti za člena voleného orgánu ve smyslu § 152 odst. 2 obč. zák., neboť chybí jakákoliv forma povolání do funkce.³⁹

Tento výklad však nepovažuji za udržitelný, protože bychom v takovém případě nemohli vztáhnout péči řádného hospodáře ani na osoby, které jednají za právnickou osobu před jejím vznikem dle § 127 obč. zák. Navíc soudím, že v případě, kdy nebudeme na určité skupiny fyzických osob ve funkci člena statutárního orgánu aplikovat péči řádného hospodáře, je možné pro ně dovodit standard *diligentia quam in suis*.⁴⁰ Uzavírám tedy, že občanský zákoník obsahuje úpravu povinností člena statutárního orgánu ve své obecné části, jde tedy o úpravu minimálního standardu péče dopadající na členy statutárních orgánů všech právnických osob soukromého práva, neexistuje-li speciální úprava vyššího standardu péče.

³⁷ LASÁK, J. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část. (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 784.

³⁸ SVEJKOVSKÝ, J. In SVEJKOVSKÝ, J. a kol. *Právnické osoby v novém občanském zákoníku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 79; LÁLA, D. Povaha členství ve statutárním orgánu osobní společnosti aneb je člen statutárního orgánu osobní společnosti členem voleného orgánu ve smyslu občanského zákoníku? *Obchodněprávní revue*. 2018, č. 5, s. 106 a násl.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Srov. kapitolu 5.3.2.1.

Ve vztahu k veřejnoprávním korporacím je sporné, zda je koncept péče řádného hospodáře aplikovatelný na jejich členy statutárních orgánů. Soudím, že na členy statutárních orgánů právnických osob veřejného práva je nutné péči řádného hospodáře aplikovat nikoliv paušálně, ale diferencovaně, a to, neexistuje-li speciální úprava vyššího standardu péče a zároveň pokud se to slučuje s právní povahou těchto osob.⁴¹ Havel přináší příklad diferencované aplikace péče řádného hospodáře na příkladu orgánů obce, kdy dovozuje aplikaci na starostu či primátora, na rozdíl od členů zastupitelstva s ohledem na odlišný způsob ustavení do funkce.⁴²

Je třeba připomenout, že péči řádného hospodáře formovala teorie i judikatura před rekonstrukcí na bázi kapitálových obchodních společností s tím, že tyto právnické osoby jako jediné mohly podnikat. Vzhledem k tomu, že v občanském zákoníku je péče řádného hospodáře formulovaná jako povinnost dopadající univerzálně na členy statutárního orgánu libovolné právnické osoby, nelze diskusi o výkladu pojmu péče řádného hospodáře a odpovědnosti za jednání v souladu s ní limitovat pouze na kapitálové obchodní společnosti. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že občanský zákoník rozšiřuje možnost podnikání i na fundace, ledaže by to zakazoval zakladatel, podnikání by bylo statutárním účelem, nebo pokud by mělo statutární účel narušit. Občanský zákoník tímto otevřením podnikání zavádí regulatorní arbitráž, protože účelu, jehož mohlo být dříve dosaženo kupříkladu akciovou společností, může být nově dosaženo nadací či nadačním fondem.⁴³

Čech a Šuk se přiklánějí k názoru, že ve vztahu k obchodním společnostem občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích i přes výrazně podrobnější úpravu nezměnily institut péče řádného hospodáře co do obsahu ve srovnání s tím, jak jej chápaly doktrína i soudní praxe před rekonstrukcí soukromého práva. Proto bude podle těchto autorů i nadále využitelná judikatura přijatá při výkladu „staré“ právní úpravy.⁴⁴ Lasák soudí, že při hledání kontur povinnosti péče řádného hospodáře uložené členům statutárních orgánů právnických osob lze do jisté míry vyjít z dosavadní judikatury českých soudů vztahující se k povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře ve vztahu k obchodním společnostem.⁴⁵ Havel soudí, že péči řádného hospodáře není možné vykládat ve všech nuancích, jak je známe z obchodního

⁴¹ HAVEL, B. In MELZER, F. *Občanský zákoník: velký komentář. Sv. I, § 1–117*. Praha: Leges, 2013, s. 273; souhlasně BEZOUŠKA, P., PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník. Nejdůležitější změny*. Olomouc: ANAG, 2014, s. 49; LASÁK, J. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část. (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 817; odlišně pro veřejný ústav BERAN, K. *Právnické osoby veřejného práva*. Praha: Linde, 2006, s. 102.

⁴² HAVEL, B. *Komericializace právnických osob? (k použití pravidla podnikatelského úsudku nejen ve světě fundací)*. *Právník*. 2015, č. 11, s. 949.

⁴³ HAVEL, B. *Komericializace právnických osob? (k použití pravidla podnikatelského úsudku nejen ve světě fundací)*. *Právník*. 2015, č. 11, s. 952.

⁴⁴ ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Ivana Hexnerová – Bova Polygon, 2016, s. 165.

⁴⁵ LASÁK, J. In LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část. (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 818.

práva před rekodifikací, byť se bude oboje často překrývat.⁴⁶ „Formulace obsahu péče řádného hospodáře je měkkou, tekutou formulací, jejíž obsah se hledá ad hoc, tedy funguje jako vymezení základního minima, nicméně její konkrétní obsah je nutné hledat.“⁴⁷

Souhlasím s Havlem, že je tedy vždy nutné se ptát, zda je dané pravidlo, které známe z doktríny či judikatury vytvořené do 31. 12. 2013, přenositelné do interpretace nové právní úpravy s ohledem na typ právnické osoby. Myslím, že otázka přenositelnosti „starých“ závěrů doktríny a judikatury souvisí také s otázkou, jaké má péče řádného hospodáře místo v předpokladech vzniku povinnosti k náhradě škody. Lze uvažovat o dvou alternativách: buď stanoví právní povinnost a její porušení je potom protiprávní, nebo stanoví kritérium, které lze chápat jako objektivizované kritérium toho, co člen statutárního orgánu má vědět, a pak se jedná o porušení objektivizovaného standardu péče z hlediska nedbalosti. A na tuto úvahu samozřejmě navazuje také otázka, která se týká konstrukce odpovědnosti za jednání s péčí řádného hospodáře jako subjektivní či objektivní.

1.3.1 Fiduciární správa

Dobová literatura v souladu se soudní praxí vymezovala péči řádného hospodáře tak, že řádný hospodář činí právní úkony týkající se kapitálové obchodní společnosti odpovědně a svědomitě a stejným způsobem pečuje o její majetek, jako by šlo o jeho vlastní majetek.⁴⁸ Tento standard byl interpretován jako objektivizovaný střední standard s přesahem do standardu subjektivního, převyší-li jednotlivce svými schopnostmi standard střední,⁴⁹ tedy nikoliv jako standard *diligentia quam in suis*. Doktrína i judikatura před rekodifikací se shodují na tom, že obsahem povinnosti péče řádného hospodáře je povinnost pečovat o majetek společnosti, chránit jej před ztrátou, poškozením či jiným znehodnocením, ale současně i zvažovat a přijmout riziko spojené s podnikatelskou činností, která umožní zhodnocování a rozmnožování majetku společnosti. Pokud jde o kvalitu péče, je to péče řádná, obezřetná, preferující co nejlepší zájem společnosti.⁵⁰

Nelze souhlasit s dobovým závěrem, že člen statutárního orgánu pečuje o jemu svěřený majetek jako o majetek vlastní. Vlastník se totiž může o svůj majetek starat v zásadě libovolně, tedy ho případně i zničit, nebo se o něj nestarat vůbec a nechat ho ležet ladem. Hranicí jeho lhostejnosti vůči vlastnímu majetku je běžná péče a obecná prevenční povinnost. Člen statutárního orgánu jako správce cizího majetku

⁴⁶ HAVEL, B. Komerzializace právnických osob? (k použití pravidla podnikatelského úsudku nejen ve světě fundací). *Právník*. 2015, č. 11, s. 952.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 720; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007.

⁴⁹ ČECH, P. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 2007, č. 3, s. 4 a násl.

⁵⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 3. 2006, sp. zn. Tdo 1194/2005.

ve vztahu k majetku právnické osoby však takovou volnost v nakládání s ním nemá, je vázán povinnostmi řádné správy. V tomto ohledu však vyřešil občanský zákoník situaci explicitně, když stanovil, že s majetkem právnické osoby musí nakládat dle § 159 odst. 1 obč. zák. s nezbytnou loajalitou, potřebnými znalostmi a pečlivostí, bez ohledu na to, jak by se k němu choval on sám. V případě péče řádného hospodáře tedy nejde o standard správy vlastní, ale o standard správy fiduciární.

1.3.2 Legalita

V prvé řadě je součástí povinnosti péče řádného hospodáře dodržování zásady legality.⁵¹ Znamená to, že členové statutárních orgánů jsou při výkonu funkce vázáni právními předpisy a zakladatelským právním jednáním či dalším vnitřním autonomním právem a usneseními nejvyššího orgánu vydanými v jeho působnosti. Zde je třeba podotknout, že v případě kapitálových obchodních společností může sice nejvyšší orgán stanovit zásady činnosti statutárního orgánu a udělovat pokyny strategického charakteru, do rozhodování o běžné podnikatelské činnosti však zasahovat nemůže (§ 195 odst. 2 a § 435 odst. 3 z. o. k.), na rozdíl od předrekodifikační úpravy si však člen statutárního orgánu kapitálové obchodní společnosti může vyžádat pokyn nejvyššího orgánu ohledně obchodního vedení (§ 51 odst. 2 z. o. k.).

Zásada legality však úzce souvisí s možnou nejednoznačností doktrinálního a judikatorního výkladu právních norem. Otázkou je tedy, zda předchází jednání člena statutárního orgánu, které při nejednoznačném znění právního předpisu vychází z výkladu, kterému později nedal Nejvyšší soud za pravdu, lze kvalifikovat jako porušení péče řádného hospodáře. Jinými slovy, s jakou mírou znalostí objektivně poměřovat chování člena statutárního orgánu, když Nejvyšší soud až následně formuloval správný výklad právní normy, zda lze za porušení právní povinnosti považovat jednání spoléhající na jeden z doktrinálních výkladů právní normy, k němuž se Nejvyšší soud později nepřiklonil.

Pro odpověď na tuto otázku je relevantní zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011. Nejvyšší soud v této souvislosti uvádí: „Při úvahách o tom, zda žalovaný porušil povinnost péče řádného hospodáře, přitom nelze přehlédnout, že pravidlo, podle kterého řádná účetní závěrka není po uplynutí lhůty uvedené v § 184 odst. 3 obch. zák. způsobilým podkladem pro rozdělení zisku, neplyne přímo z textu ustanovení § 178 odst. 2 obch. zák., nýbrž bylo dovozeno výkladem podaným Nejvyšším soudem v R 80/2010. Označené rozhodnutí přitom Nejvyšší soud přijal až poté, kdy představenstvo žalobkyně rozhodlo o vyplacení dividend za roky 2005 a 2006 v souladu s usneseními valné hromady. Právní praxe do přijetí R 80/2010 obvykle vycházela z opačného úsudku (srov. např. poznámku J. Dědiče k R 80/2010, uveřejněnou v časopise *Obchodněprávní revue* číslo 3, ročník 2010, s. 87). V této souvislosti Nejvyšší soud poukazuje i na obdobné závěry (učiněné ve vztahu k odpovědnosti daňového poradce za škodu způsobenou

⁵¹ ČERNÁ, S. *Obchodní právo. Akciová společnost*. 3. díl. Praha: ASPI, 2006, s. 244.

v důsledku nesprávného právního názoru), jež formuloval Ústavní soud v nálezu ze dne 4. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 913/09 (dostupném na webových stránkách Ústavního soudu).⁵² Nejvyšší soud tedy dovodil, že při úvahách, zda člen statutárního orgánu porušil péči řádného hospodáře, má být brán zřetel na dobu, kdy představenstvo rozhodnutí přijalo, resp. na to, že Nejvyšší soud formuloval určité pravidlo až poté, co bylo rozhodnutí představenstva přijato.

Za součást povinnosti péče řádného hospodáře při přijímání rozhodnutí členem statutárního orgánu lze považovat povinnost seznámit se s relevantní judikaturou či se závěry právní vědy, není-li výklad právního předpisu upravující pravidla konkrétního rozhodnutí jednoznačný. Pro vyvození závěru, zda člen statutárního orgánu porušil povinnost péče řádného hospodáře tím, že jednal v rozporu se zákonem, je rozhodující, zda mohl již v době svého rozhodnutí z judikatury či doktríny seznat správný obsah právní normy. Pro závěr o porušení péče řádného hospodáře je tudíž rozhodné, zda byla k dispozici relevantní judikatura a zejména zda se otázkou zabýval Nejvyšší soud. Roli také hraje skutečnost, zda doktrína dospěla přesvědčivě k určitému právnímu názoru.

1.3.3 Profesionalita

Česká doktrína se před rekodifikací poměrně podrobně zabývala otázkou vztahu péče řádného hospodáře, jež je uložena členu statutárního orgánu, a odborné péče, jež je uložena mandatáři. Jinými slovy, zda člen statutárního orgánu vystupuje jako profesionál. Přestože následující akademická diskuse je z velké části podmíněna dobovým zněním obchodního zákoníku, do dnešních dnů přetrvává aktuální otázka – možná odborná složka péče řádného hospodáře. Interpretační disputace, které se v české akademické obci strhly nad otázkou rozdílu mezi náležitou péčí, péčí odbornou a posléze péčí řádného hospodáře, byly podmíněny historickým legislativním vývojem, který je nutné pro pochopení argumentace jednotlivých autorů nastínit.

Než nabyl účinnosti zákon č. 370/2000 Sb., kterým byl do obchodního zákoníku zaveden pojem péče řádného hospodáře, tedy přede dnem 1. 1. 2001, nebyla právní úprava týkající se požadavku na míru kvality péče pro členy statutárních orgánů jednotlivých obchodních společností jednotná. Do 31. 12. 2000 obchodní zákoník užíval pojem náležitá péče a pojem odborná péče. Dle úpravy účinné do 31. 12. 2000 tak byla dle § 194 odst. 5 obch. zák. členům představenstva ukládána povinnost vykonávat svou působnost s náležitou péčí. Shodně pak byla uložena povinnost vykonávat svou působnost s náležitou péčí dle § 194 odst. 5 obch. zák. ve spojení s § 135 odst. 2 obch. zák. jednatelům společností s ručením omezeným. Rozdílně byly upraveny povinnosti členů dozorčích rad u akciových společností a u společností s ručením omezeným, kdy zatímco členům dozorčích rad akciových společností byla stanovena povinnost postupovat při své činnosti s náležitou péčí, členům dozorčích rad společností s ručením omezeným byla stanovena povinnost

⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2363/2011.

postupovat při své činnosti s péčí odbornou. Novelizací obchodního zákoníku zákonem č. 370/2000 Sb. došlo ke sjednocení povinností členů statutárních orgánů jednotlivých kapitálových obchodních společností, kdy všem byla uložena povinnost vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře.

Část autorů dovozovala, že součástí péče řádného hospodáře v užším smyslu je povinnost člena statutárního orgánu jednat s odbornou péčí. Eliáš dovozoval, že hledisko náležité péče je přísnější než požadavek péče odborné, protože náležitá péče obsahuje v sobě kromě profesionality i zvýšenou loajalitu vůči společnosti.⁵³ Uzavírá však, že naplnění požadavku profesionality lze dosáhnout různými způsoby, jednak tím, že si členové kolektivních orgánů rozdělí činnosti podle své odbornosti, jednak tím, že zajistí v tomto směru i kvalifikované odborníky, jejichž kvalitu a důvěryhodnost si ověří.⁵⁴ Pokorná pojímala oba pojmy jako výraz péče rozdílného charakteru, ale co do své intenzity nároků totožné, tedy, že součástí náležité péče je i odborná složka. Pokud jde o odbornost, musí být dána na takové úrovni náročnosti, která umožňuje splnit účel, pro který si společnost zvolila svého člena statutárního orgánu.⁵⁵ Bartošiková se rovněž přiklání k pojetí odborné péče jako přísnějšího standardu a navrhovala, aby zákon stanovil výslovnou povinnost výkonu funkce s odbornou péčí.⁵⁶ Podle Pelikánové by bylo třeba vyjádřit povinnost kompetentního, dostatečně odborného výkonu funkcí představenstva. Odpovědnost dle ní musí vznikat nejenom v důsledku jednání nedostatečně pečlivého, ale i nekvalifikovaného a neodborného. Tento princip dovozuje z úpravy závazkového práva porovnáním obchodní smlouvy skladovací a smlouvy o úschově dle občanského zákoníku.⁵⁷ Dle Pelikánové je náležitá péče jenom taková péče, „která se vyznačuje odborností založenou na profesionálních znalostech, zkušenostech i schopnostech kvalifikovaného rozhodování“.⁵⁸

Další autoři argumentovali, že odbornost není imanentní součástí péče řádného hospodáře a že člen statutárního orgánu obchodní společnosti musí pouze disponovat schopností rozpoznat potřebu odborného posouzení a zajistit ho. Dědič považoval péči náležitou, resp. řádného hospodáře, za méně náročnou proto, že obsahuje subjektivní prvek znalosti, kvalifikace a zkušenosti konkrétní osoby, zatímco odborná péče to nepřipouští.⁵⁹ Odborná péče vyžaduje specializaci na určité oblasti, nicméně člen představenstva nemůže být odborníkem v celém rozsahu

⁵³ ELIÁŠ, K. K některým otázkám odpovědnosti reprezentantů kapitálových společností. *Právník*. 1999, č. 4, s. 311.

⁵⁴ Tamtéž, s. 315.

⁵⁵ POKORNÁ, J. Ještě k pojmu náležitá péče podle ust. § 194 odst. 5 obchodního zákoníku. *Právní praxe v podnikání*. 2000, č. 4, s. 22; k tomu také ASCHENBRENNER, M., DŘEVÍNEK, K. K povinnostem členů představenstva akciové společnosti. *Právo a podnikání*. 1999, č. 4, s. 9.

⁵⁶ BARTOŠÍKOVÁ, M. Povinnosti a odpovědnost statutárních orgánů kapitálových společností. *Obchodní právo*. 1998, č. 11, s. 2.

⁵⁷ PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku: 2. díl § 56–260*. 2. vyd. Praha: Linde, 1998, s. 945.

⁵⁸ PELIKÁNOVÁ, I. *Obchodní právo. 1. díl. 2. vyd.* Praha: ASPI, 1998, s. 447.

⁵⁹ DĚDIČ, J. a kol. *Obchodní zákoník: Komentář*. Praha: Prospektrum, 1997, s. 605.

činnosti společnosti. Požadavek péče řádného hospodáře dle jeho názoru zahrnuje „požadavek plnit povinnosti na určité odborné úrovni, která však nemusí dosahovat úrovně znalostí odborníka daného oboru, avšak musí být odborníkem na řízení korporací, požadavek seznamovat se s novými poznatky v oboru řízení a správy společností a uplatňovat je v činnosti společnosti a při rozhodování se rozhodovat se znalostí věci a v případě, že člen představenstva nemá potřebné odborné znalosti, povinnost zajistit posouzení daného případu osobou, která potřebné odborné znalosti má. Požadavek péče řádného hospodáře vyžaduje aktivní přístup k plnění povinností a nedostatek znalostí potřebných k výkonu funkce nebo nedostatek času pro jejich uplatnění není omluvitelným důvodem pro nevynaložení péče řádného hospodáře.“⁶⁰ Štenglová se domnívala, že takové rozlišování mezi odbornou péčí a péčí náležitou, resp. řádného hospodáře, nemá žádný praktický význam. Dokonce připouštěla, „že členem představenstva může být i osoba, která nemá potřebné odborné předpoklady pro výkon takové funkce v konkrétní akciové společnosti, a nelze tedy od ní očekávat, že při výkonu funkce bude postupovat s odbornou péčí. K povinnostem náležité péče ovšem patří zajistit pro výkon odborných činností, kterými je taková osoba pověřena, potřebné kvalifikované odborníky.“⁶¹ Nutno však dodat, že svůj názor změnila ve prospěch přísnějšího nazírání. Podle pozdějšího názoru Štenglové nelze požadovat, aby členové představenstva byli odborníky ve všech oblastech, které je třeba při obchodním vedení společnosti a jednání jejím jménem uplatňovat.⁶² Určitou odbornou kvalifikaci opravňující je k přijetí funkce, která se však nemusí bezprostředně týkat předmětu podnikání společnosti, však bezpochybně mít musí. Součástí péče řádného hospodáře je i schopnost rozpoznat, které činnosti již člen či jiní členové představenstva nejsou schopni vykonávat, či které potřebné znalosti a dovednosti již nemají, a zajistit pro jejich výkon kvalifikované osoby.⁶³

Beran však dovozuje, že zadání vypracování odborného posudku v případě, že člen statutárního orgánu společnosti svou odborností na danou otázku řízení společnosti nestačí, nepostačuje samo o sobě pro naplnění péče řádného hospodáře, naopak někdy může být důkazem nekompetentnosti osob, které mají své povinnosti vykonávat s řádnou péčí. Argumentuje, že člen statutárního orgánu si může nechat poradit v určitých výjimečných a složitých situacích, nemůže však být na externí rady odkázán. V opačném případě lze totiž argumentací *ad absurdum* dojít k závěru, že osoba, která přivede dotyčnou společnost k úpadku právě svou vlastní neschopností a zapojením nepřiměřeného množství externích expertů, je tedy hospodářem

⁶⁰ DĚDIČ, J. a kol. *Komentář k obchodnímu zákoníku: Díl III*. Praha: Bova, 2002, s. 2417.

⁶¹ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 475; stejně tak i In ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 777.

⁶² ŠTENGLOVÁ, I. Odpovědnost a nezávislost statutárních orgánů kapitálových společností podle českého práva. *Právo a podnikání*. 2002, č. 12, s. 29.

⁶³ ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA, M. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář*. 10. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005, s. 783.

nejřádnějším.⁶⁴ Beran tedy dovozuje, že řádný hospodář musí být vyzbrojen určitou sumou odborných znalostí, přičemž kvalitu a rozsah těchto znalostí nelze posuzovat s ohledem na dotyčnou fyzickou osobu, nýbrž se zřetelem k potřebám dotyčné společnosti.⁶⁵

1.3.4 Pracovní nasazení a delegace

Člen statutárního orgánu má povinnost osobního výkonu funkce, na druhou stranu vzhledem k složitosti procesů v moderních obchodních společnostech po něm nelze požadovat, aby dělal vše osobně, to by ostatně nebylo ani efektivní. Kde je tedy míra osobního nasazení člena statutárního orgánu při výkonu funkce?

Nejvyšší soud judikoval, že jednání tzv. bílého koně – tedy převzetí funkce „na oko“ bez předpokladu jejího skutečného řádného výkonu, je porušením péče řádného hospodáře.⁶⁶ Dle judikatury Nejvyššího soudu je péče řádného hospodáře mimo jiné i schopnost člena statutárního orgánu rozpoznat, které činnosti již není schopen vykonávat či které potřebné znalosti či dovednosti nemá a povinnost zajistit odbornou pomoc kvalifikovanému subjektu.⁶⁷ Může se také stát, že některé činnosti nebude člen statutárního orgánu schopen vykonávat například z důvodu časové zaneprázdněnosti.⁶⁸

Judikatura uvádí, že nemá-li člen statutárního orgánu dostatečné znalosti a schopnosti či pečlivost pro splnění objektivizovaného standardu péče, může delegovat výkon takových činností na jinou osobu, ať už na osobu v rámci korporace či na externího poradce, o jehož odborné způsobilosti neměl důvody pochybovat s ohledem na dostupné informace⁶⁹ a jehož odbornost prověřil.⁷⁰ Dále vybrané osobě musí poskytnout pro výkon činnosti potřebné podmínky a poskytnout jí potřebnou součinnost,⁷¹ k čemuž patří i zajištění toho, že podklady, které pověřená osoba dostane, jsou úplné, správné a pravdivé.⁷² Dále musí člen statutárního orgánu výkon svěřené působnosti efektivně kontrolovat.⁷³ Obdobná kritéria budou platit i pro

⁶⁴ BERAN, K. Význam právních posudků vypracovaných advokáty v souvislosti s povinností reprezentantů kapitálových společností jednat s péčí řádného hospodáře. *Bulletin Advokacie*. 2004, č. 9, s. 25.

⁶⁵ Tamtéž, s. 26.

⁶⁶ ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B. In ŠTENGLOVÁ, I. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2017. § 52 marg. č. 4; LASÁK, J. In LASÁK, J. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 413.

⁶⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. 5 Tdo 1412/2007; ze dne 18. 10. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006.

⁶⁸ ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Praha: Ivana Hexnerová – Bova Polygon, 2016, s. 162.

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 29 Cdo 2531/2008.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006.

⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 134/2011; ze dne 10. 11. 1999, sp. zn. 29 Cdo 1162/99; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 1773/2006; ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005.

případy delegace z jiných důvodů (např. nedostatku času či zhoršeného zdravotního stavu), člen statutárního orgánu se nikdy nemůže zbavit své reziduální povinnosti kontroly delegovaných činností.

1.4 Povinnost péče, schopností a pečlivosti v britském právu

Obecné povinnosti statutárních ředitelů obchodních společností (*general duties of directors*)⁷⁴ jsou ve Velké Británii kodifikovány od 1. 10. 2009 v § 171 až 177 britského zákona o obchodních společnostech. Obecné povinnosti statutárních ředitelů se dělí na fiduciární povinnosti (*fiduciary duties*) rozvinuté soudy *equity* a povinnosti péče, schopností a bedlivosti (*duty of care, skill and diligence*) založené na principech odpovědnosti za nedbalost dle *common law*.⁷⁵

Statutární ředitel má v první řadě povinnost dodržovat zákony a stanovy obchodní společnosti dle § 171 britského zákona o obchodních společnostech.⁷⁶ Je však třeba vyjasnit, že v britském právu obchodních společností není zásada legality součástí řádného a pečlivého výkonu funkce, ale je jednou z fiduciárních povinností.⁷⁷ Pojem fiduciární povinnosti je produktem práva *equity* popisující povinnosti osoby, které byla s důvěrou svěřena správa cizích záležitostí dle jejího volného uvážení.⁷⁸ Základním aspektem fiduciárního vztahu je, že fiduciář souhlasí, že bude jednat za jiného a vykonávat volné uvážení, přičemž tento je určitým způsobem zranitelný a ponechán na milost fiduciáři. Fiduciář je povinen jednat v zájmu této určitým způsobem zranitelné osoby za vyloučení zájmů vlastních.⁷⁹

Povinnost péče (*duty of care, skill and diligence*) statutárního ředitele obchodní společnosti nesouvisí s jakýmkoli znevýhodněním nebo zranitelností na straně kapitálové společnosti, nepramení z požadavků důvěry uložených fiduciáři, tedy není fiduciární povinností.⁸⁰ Porušení fiduciární povinnosti předpokládá neložnost,

⁷⁴ Britské právo nezná obecný pojem člena statutárního orgánu, mluví-li o statutárním orgánu obchodní společnosti, pojmenovává jej *board of directors*, jehož členové jsou *directors*. Ti se dělí na *executive directors*, jejichž postavení odpovídá našemu statutárnímu řediteli, a *non-executive directors*, jejichž postavení odpovídá členům správní rady akciové společnosti s monistickým systémem vnitřní správy. S tímto odůvodněním bude používán pojem statutární ředitel jako ekvivalent anglického pojmu *director*.

⁷⁵ DAVIES, P. L. *Gover and Davies' Principles of Modern Company Law*. 8. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2008, s. 488.

⁷⁶ „A director of a company must
(a) act in accordance with the company's constitution, and
(b) only exercise powers for the purposes for which they are conferred.“

⁷⁷ DAVIES, P. L. *Gover and Davies' Principles of Modern Company Law*. 8. vyd. London: Sweet & Maxwell, 2008, s. 497; HANNIGAN, B. *Company Law*. 2. vyd. New York: Oxford University Press, 2009, s. 172.

⁷⁸ KEAY, A., KOSMIN, L. *Directors' Duties*. Bristol: Jordans, 2009, s. 21.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ *Permanent Building Society (in liq) v Wheeler* (1994) 14 ACSR 109, marg. č. 158.